

สัญญา สังขาร วิญญาณ สิ่งนี้ออกมาประพุดิปฏิบัติ มาทำความเข้าใจมาต่างๆ แล้วไป
 บุษามาร บุษามาร คือ บุษาวิชชา บุษาปฏิสนธิวิญญาณ วิญญาณที่รับรู้ที่ลึกซึ้งกว่าเห็น
 ใหม่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาจะ กว่าจะตรัสรู้จะ สร้าง
 บุญญาธิการมหาศาลเลย สร้างบุญญาธิการมา มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับ
 พระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้นที่ตรัสรู้เองโดยชอบ นอกนั้นไม่มีนะ แล้วใน พุทธศาสนาของ
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมณโคดมของเรานี้ ขณะที่ศาสนามีอยู่จะไม่มีพระ
 ปัจเจกพุทธเจ้า หรือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ซ้อน ไม่มี เอกนามกิง มี
 หนึ่งเดียวเท่านั้น พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้ข้างหน้า ต้องให้ศาสนาขององค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์นี้หมดสิ้นไปก่อน

ใครจะตรัสรู้ ใครจะบรรลุมรรณขนาดไหนก็แล้วแต่ จะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสาวก สาวกผู้ได้ยินได้ฟัง ผู้ได้ยินได้ฟังยังประพุดิปฏิบัติ
 แต่ขณะที่ได้ยินได้ฟังขนาดไหน มันยังไม่มีโอกาสของมันเห็นใหม่ เวลาเราประพุดิ
 ปฏิบัติเห็นใหม่ ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งเป็นธรรมชาติ กิเลสมันก็เป็น
 ธรรมชาติ กิเลสพาเกิดพาดายนี้มันเป็นธรรมชาติอันหนึ่งนะ

ดูสิ ดูทางโลกเห็นใหม่ ดูพวกพืช พวกสิ่งมีชีวิตที่ไม่มีวิญญาณครอง มันเกิดใน
 ธรรมชาติของมันนะ ดูตัวอย่างผลไม้ อย่างต้นไม้นี้มันอาศัยเกสรเห็นใหม่ มันใช้
 ธรรมชาติ มันใช้สัตว์ผสมพันธุ์ให้มันเห็นใหม่ พวกแมลง ผี แมลงต่างๆ มันผสมพันธุ์
 ให้ พวกสัตว์ที่มันหากิน มันผสมพันธุ์ให้เห็นใหม่ มันเกิดโดยธรรมชาติ สิ่งที่มีชีวิตแต่
 ไม่มีวิญญาณครอง มันเกิดจากธรรมชาติ มันเกิดกับกระแสลมธรรมชาติมันพัดไป มัน
 พัดเมล็ดพันธุ์พืชไปตกในที่ต่างๆ มันพัดเกสรไป มันพัดสิ่งต่างๆ ไปให้ผสมพันธุ์กัน

เวลาพืชพันธุ์เห็นใหม่ ดูสิพวกหญ้า พวกสิ่งที่เราไม่ต้องการต่างๆ นะ เมล็ดของมัน
 มันปลิวไปตามลม ตามกระแสของลม แล้วมันก็ไปเกิดของมัน โดยธรรมชาติของมัน
 มัน สิ่งที่มีชีวิตแต่ไม่มีวิญญาณครองอาศัยธรรมชาติเกิดใน มันก็เกิดธรรมชาติอย่าง
 นั้น แล้วมันแย่งกัน ดูในป่าไม้ ในป่าเห็นใหม่มันจะแย่งอากาศกัน แย่งแสงกัน แย่ง
 อาหารกัน มันจะแย่งกันเพื่อการเติบโตของมัน แล้วพอมันเติบโตขึ้นมา ต้นไม้ต้นไหนที่

มันเติบโตกว่าเห็นใหม่ ร่มเงาของมันจะปกคลุมต้นไม้อื่น ต้นไม้อื่นจะเติบโตมาได้ เพราะมันไม่มีอาหาร มันสังเคราะห์อาหารไม่ได้เท่ากับต้นไม้ใหญ่ มันต้องพยายามหาแสง พยายามหาต่างๆ นี่ไง นี่ธรรมชาติ ธรรมชาติของการเกิด เกิดจากสรรพสิ่งที่ไม่มีชีวิต

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา นี่เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์มาก สิ่งที่ว่าสิ่งมหัศจรรย์เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ปฏิบัติสมาธิทุกศาสนา ศาสนาอื่นๆ เห็นใหม่เขายอมรับธรรมชาติ ว่าชีวิตนี้ต้องไปเป็นอาตมัน ต้องไปอยู่กับพระเจ้า ต้องไปเป็นส่วนหนึ่งของอาตมันเห็นใหม่ เป็นผู้ตามเห็นใหม่ เขาบอกว่าธรรมะนี้มันเป็นธรรมชาติ ทุกคนต้องมีสิทธิ์เห็นใหม่ ถ้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหนือธรรมชาติมันต้องมีการคัดเลือก ไม่มี ! มันเป็นสังขาร มันเป็นความจริง ไม่มีหรอก คุณจิตวิญญาณที่เกิดเห็นใหม่ กิเลสพาเกิด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ เวียนตายเวียนเกิดมา เวลาบุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย้อนอดีตชาติไปเห็นใหม่ ตั้งแต่เจ้าชายสิทธัตถะ พระเวสสันดรต่างๆ ย้อนอดีตชาติไปได้ตลอดละ นั่นไง เนี่ยธรรมชาติ ธรรมชาติของคุณงามความดีใจ ธรรมชาติของผู้ที่มีคุณธรรม ผู้ที่มีคุณธรรมนะเวลาจิตมันเกิด มันมีปฏิสนธิวิญญาณ มารมันอยู่ที่นี้ มารมันอยู่ที่กิเลสมันอยู่ที่รู้จิต มันอยู่ที่รูป รูปความรู้สึกรู้ของจิตนี้ รูปไม่ใช่ความคิด สิ่งต่างๆ นี่มันอยู่ที่นั่น แล้วมันอยู่ที่นั่นปีบ การกระทำของมันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร การกระทำเกิดขึ้นมานะ เพราะมีอำนาจวาสนาขึ้นมาเห็นใหม่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะแล้ว ทุกอย่างมันก็เป็นไปตามบุญอำนาจวาสนานะ พระโพธิสัตว์เกิด พระโพธิสัตว์เห็นใหม่เกิดขึ้นมา คุณสิเกิดที่สวนลุมพินี เราเกิดมาชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่เกิดอีก ทั้งๆ ที่เป็นทารกเกิดมาจากนางมหายาเพ็งตกตลอดมานะ เปล่งวาจาว่า เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ทั้งๆ ที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะเห็นใหม่ เวลาพระเจ้าสุทโธทนะส่งไปเรียนเห็นใหม่ แล้วหาครูให้เห็นใหม่ จนเกิดสามฌณระหุลเนี่ย กิเลสทั้งนั้นนะ มันยังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ มันไม่มีธรรม แต่ว่าเราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายเพราะอะไร เพราะบุญญาธิการ เพราะได้สร้างบุญญาธิการมามาก เนี่ยความ

ปรารถนา จิตนี้มันต้องออกบวชโดยบุญ โดยธรรมะจัดสรร ธรรมะจัดสรร ธรรมะยังไม่
มีจะเอาธรรมะอะไรมาจัดสรร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะมีอยู่แล้ว คุณ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นองค์ที่ ๔ พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้ข้างหน้า
ธรรมะมีอยู่หรือยัง ธรรมะมีอยู่แล้วนี่คือความจริงมันมีอยู่แล้ว แต่ไม่มีใจดวงไหนเข้าถึง
ได้ แล้วในปัจจุบันนี้เราประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็น
ธรรมชาติ มันธรรมชาติของกิเลสทั้งนั้นนะ กิเลสมันพาทำ แล้วไปบูชากิเลส มันไม่เป็น
สัจจะความจริงเลย ถ้ามันเป็นสัจจะความจริงเห็นใหม่ คุณขนาดที่ว่าจิตวิญญาณที่เกิดที่
ตายนี้มันยังเป็นความมหัศจรรย์อันหนึ่ง มหัศจรรย์มากเพราะอะไร สิ่งที่มีชีวิตแต่ไม่มี
วิญญาณครอง มันเกิดโดยธรรมชาติของมันนะ แต่สิ่งที่มีชีวิตแล้วมีวิญญาณครอง
วิญญาณที่พาเกิดเนี่ยปฏิบัติจิต คุณปฏิบัติจิตเห็นใหม่ คุณคนเกิดทุกคน เกิดมาอยาก
ปรารถนาความสุข ทุกคนเกิดมาอยากจะมีศรีสุข

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วเห็นใหม่ คนเรา
ไม่ใช่ดีเพราะการเกิด คนเราไม่ใช่ดีเพราะชาติตระกูล คนเราไม่ใช่ดีเพราะความมั่งมีศรี
สุข คนเราดีชั่วอยู่ที่การกระทำ นี่ไง อยู่ที่การกระทำดีหรือชั่ว มันทำดีก็เป็นคนดี ทำชั่ว
มันก็เป็นคนชั่ว ไหนบอกจิตนี้มีนิพพานอยู่แล้ว จิตนี้มีธรรมอยู่แล้วไง ถ้าจิตนี้มีธรรมอยู่
แล้วไง มันเกิดขึ้นมา เกิดดีเกิดชั่ว เกิดมาแล้วมันก็ต้องเป็นคนดีไปสิ เกิดดีก็ต้องดีไปสิ ก็
มีนิพพาน นิพพานนี่ก็สิ้นสุดไป ไม่มีทาง ! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าคุณ
ที่การกระทำ ถ้าทำชั่วละ ทำชั่วมันก็ไปชั่วของมัน แล้วทำดีละ จิตมีนิพพานแล้วทำไมไป
ทำชั่ว อยู่ที่การกระทำ อยู่ที่การกระทำในปัจจุบันนี้เห็นใหม่ อยู่ที่การกระทำ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมา สร้างบุญญาธิการมา
เห็นใหม่ ขนาดว่าเกิดมา โดยธรรมชาติของการเกิด เพราะมีอวิชชา เวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ามีอวิชชา เนี่ยเพราะกรรมดีไง กรรมดีกรรมชั่วก็คือ กรรม กรรมดี
กรรมชั่วก็คือกิเลส ความดีมันก็เป็นความยึดติดอันหนึ่ง แต่ความยึดติดอันหนึ่ง ยึดติดสิ่ง
ที่ดี ขยับเคลื่อนสิ่งที่ดีเห็นใหม่ มันไปในสิ่งที่ดี ในการเกิดเห็นใหม่ คุณเราเกิดมาก็

อยากจะมีศรีสุข อยากเกิดมาใช้อำนาจวาสนาทั้งนั้น แต่มันเกิดมานี่มันอยู่ที่บุญญาธิการที่สร้างเห็นใหม่ เกิดมาทุกข์ๆ ยากๆ เกิดมายากจนเจ็บใจขนาดไหน

ในสมัยพุทธกาลนะ คนที่ออกประพฤติปฏิบัติมีทุกสาขาอาชีพตั้งแต่กษัตริย์ลงมา บวชทั้งนั้นเป็นอรหันต์เยอะแยะไปหมดเลย เยอะแยะเพราะอะไร เพราะเป็นสหชาติ การที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้สัตว์ขนสัตว์ มีเจ้าของศาสนาอยู่ เห็นใหม่ เล็งเห็นว่าจิตดวงใดที่เขามีอำนาจวาสนาของเขา แล้วถ้าเราไปชำระหรือเราไปแล้ว เขาได้สร้างบาปอกุศลก่อนเห็นใหม่ อย่างองคุลิมาล ถ้าฆ่าแม่จะหมดสิทธิ์เลยเห็นใหม่ นี่มีโอกาสอยู่ แต่ถ้าไม่ไปวันนั้นชีวิตขององคุลิมาลจะพลิกไปอีกอย่างหนึ่งเลย แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปรู้สัตว์ขนสัตว์เห็นใหม่ เล็งญาณเห็นองคุลิมาลจะฆ่าแม่ ไปเอาองคุลิมาลก่อน เอาองคุลิมาลมาเทศน์สอน บวชมาแล้วเป็นพระอรหันต์เลย นี่ใจรู้สัตว์ขนสัตว์ ถ้ามันเป็นความจริงอยู่แล้ว มันจะเป็นไปตามของมัน

แต่ทำไมองค์พระพุทธเจ้าต้องไปรู้สัตว์ขนสัตว์ล่ะ เพราะดีชั่วได้อยู่ที่การกระทำ มีอำนาจวาสนาขนาดไหน องคุลิมาลเป็นพระอรหันต์ แต่ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ได้ไปโปรดก่อน องคุลิมาลจะฆ่าแม่ เหมือนอชาตศัตรู อชาตศัตรูถ้าไม่ได้ฆ่าพ่อแม่ ถ้าไม่ได้ฆ่าพ่อแม่ก่อน อย่างน้อยจะได้เป็นพระอนาคา เพราะมีความศรัทธา มีความยึดมั่นในศาสนามาก แต่เพราะกรรมอันนั้นมันปิดกั้นเห็นใหม่ เอ้า นิพพานมันมีอยู่แล้วแต่ทำไมไปฆ่าพ่อล่ะ แล้วฆ่าพ่อแล้วทำไมเอาไม่ได้ล่ะ เนี่ยนิพพานมันมีอยู่แล้ว สิ่งนี้มันมีอยู่แล้วไง เพราะมีความเชื่ออย่างนี้ การประพฤติปฏิบัติเลยบุชากิเลสไป มันจะไปบุชากิเลสเพราะไม่เห็นในการเกิดการตาย สิ่งที่มีชีวิตที่ไม่มีวิญญาณครองเกิดโดยธรรมชาติ เกิดโดยธรรมชาติของเขา เพราะธรรมชาติมีสิ่งแวดล้อมความสมดุลของอากาศ ของลม ของดิน ของน้ำต่างๆ ให้สิ่งนั้นเกิดขึ้นมา นี่ไงธรรมชาติพาเกิด พาสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นมา

แต่ในการเกิดของเราเนี่ยมันมีวิญญาณ ใจวิญญาณตัวนี้ ใจปฏิสนธิจิตนี้ ความรู้สึกตัวหัวใจนี้ สิ่งนี้มาเกิดอะไรพาเกิด สิ่งที่มาเกิดขึ้นมาคือบุญกุศลพาเกิด บาปอกุศลพาเกิด เนี่ยเกิดมามันต้องมีมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัติศีล ๕ คนมีศีลขึ้นมา ทำไมคนเกิดขึ้นมาแล้วอายุสั้น คนเกิดมาแล้วอายุยืน บางคนเกิดมาแล้วมีโรคภัยไข้เจ็บ บางคนเกิดขึ้นมาแล้วเห็นใหม่ แล้วเกิดขึ้นมามนุษย์มีขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าบอกเห็นใหม่ ขนโคและเขาโค คนทำดีก็แค่เขาโค คนทำชั่วนะมันขนโค ความชั่วของเขานี้ แล้วความดีมาเกิดเป็นอริยทรัพย์ แล้วทำไมกระทำอย่างนั้นล่ะ บุญกุศลมีเห็นใหม่

จิตที่มีนิพพานอยู่ในหัวใจเนี่ย มันสนใจใหม่ล่ะ มันไม่สนใจประพฤติกปฏิบัติแล้วขนาดที่อยู่นอกศาสนาด้วย ไม่เชื่อศาสนาเลย แล้วมันมีนิพพานอยู่แล้วมันไปไหนหมดล่ะ มันไม่มี ขนโคกับเขาโค อานาจาสนาบุญญาธิการที่เราเกิดขึ้นมา จิตที่มันมีบุญกุศลใจ จิตที่มันปฏิสนธิวิญญาณ กิเลสพาเกิด ในเมื่อสิ่งมีชีวิตไม่มีวิญญาณครองเขาเกิดในธรรมชาติของเขา ไอ้เรานี้กิเลสพาเกิด เราก็กเกิดในธรรมชาติอันหนึ่ง มันต้องเกิด! จิตนี้มันต้องเกิด วิญญาณนี้มันต้องเกิดแน่นอน แล้วมันเกิดแล้ว คุณติ ในบุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วเวลาจุตูปปาตญาณการเกิดและการตายของจิต ที่มันเกิดในเทวดา ในอินทร์ ในพรหมเห็นใหม่ เกิดในสัตว์เห็นใหม่ พระโพธิสัตว์ไม่เกิดเล็กกว่านกแขกเต้า พระโพธิสัตว์เห็นใหม่

ดูพระในสมัยพุทธกาลเห็นใหม่ จำชื่อไม่ได้ เขาไปได้ผ้ามา เขาห่มผ้าอยู่เขาไปได้มา เขาได้ผ้าเนื้อหยาบมา มากรองออกหมด ก็มีญาติพี่น้องเห็นใหม่ แล้วทอใหม่ ทอให้เป็นผ้าที่เนื้อดี กรอใหม่ ทอใหม่ พอเสร็จแล้วมาตัดเย็บจีวร ด้วยการกระทำเห็นใหม่ ด้วยสิ่งต่างๆ นี้ จิตใจมันไปเกี่ยวพันเห็นใหม่ ผูกพันกับจีวรผืนนั้น คั้นนั้นท่านเป็นโรคท้องร่วงตายในคั้นนั้น องค์สมเด็จพระพุทธเจ้ามาเองเห็นใหม่ผ้าจีวรเนื้อยาแจกนะ แจกไม่ได้ อย่าเพิ่งแจก เพราะในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าผู้ใดอุปัฏฐากอยู่ สงฆ์ตายไป บริหารนั้นจะตกเป็นของสงฆ์ บริหารนั้นตกเป็นของสงฆ์นะ เวลาเขาเผาศพกันเห็นใหม่ เขาเผาแต่ศพ สิ่งที่เป็นบริวาร ๘ นี้พระจะบังสกุลไว้ แล้วถ้ามีผู้อุปัฏฐาก ผู้อุปัฏฐากนั้นจะได้สิทธิก่อน ถ้าผู้อุปัฏฐากไม่มีให้เป็นของสงฆ์แล้วแจกกัน

ฉะนั้นตามธรรมวินัยจะเป็นอย่างนั้น พอเป็นอย่างนั้นปีนี้ ถ้าพูดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มาห้าม บริหารนั้นก็ต้องแจกไปเป็นธรรมดา จะแจกไปเพราะเป็นธรรมวินัยบังคับไว้อย่างนั้น แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นกับจิตดวงนั้น

นี่จิตดวงนั้น จิตที่เป็นเจ้าของ จิตที่เป็นพระ ขณะที่มีชีวิตอยู่เป็นเจ้าของจิวนั้นความหวง
 แหน ความอภัยอาวรณ์เห็นใหม่ สิ่งที่ทำคุณงามความดี มันได้บุญมากได้กว่านั้น แต่
 เพราะความติดข้องของมัน นี่ไง พอติดข้องมันก็ไปเกิดเป็นเส้นอยู่ในฝ้านั้น เส้นมีอายุ
 ได้ ๗ วัน พอเป็นเส้นใหม่ พระพุทธเจ้าบอกอย่างเพิ่งแจกฝ้านี้ละ ให้ครบ ๗ วันก่อน
 พอครบ ๗ วันแล้ว เส้นนั้นไปเกิดเป็นเทวดา นี่ไงการกระทำ ปฏิสนธิจิตที่มีการกระทำ
 วิญญาณที่ครองร่าง วิญญาณที่ออกจากร่างแล้วไปเสวยภพ สิ่งที่เสวยภพไปเกิดเป็นเส้น
 เห็นใหม่ แล้วก็ไปเกิดเป็นเทวดา

แต่ถ้าองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าไม่ได้มาห้ามปรามไว้ก่อนนะ เกิดเป็นเส้น เป็นเส้น
 นี้ตัวมันเล็ก มันอยู่ในจิวนะ เราก็เห็นแต่จิวน้ำใหม่เห็นใหม่ พอแจกกันแล้วเราก็ใช้สอย
 เพราะพวกเรามันตาเนื้อ พอตาเนื้อมันก็ไม่รู้สิ่งใด เป็นธรรมชาติ มันเป็นตาเนื้อมันไม่รู้
 หรือ ว่าความผูกพันของจิตวิญญาณกับฝ้านั้นนั้น เขาผูกพันกันขนาดไหน แต่องค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็น สิ่งที่มีชีวิตแล้วจิตมีวิญญาณครอง พอมีวิญญาณครอง
 ขึ้นมานะ ให้เขามีความสุขของเขา เพราะเขาขาดสติ พอขาดสติประพฤติกฎปฏิบัติ แล้วถ้า
 สติเขาดีเห็นใหม่ เวลาเขาตายไปนี่ ถ้าไม่ผูกพัน เขาจะไปเกิดในสถานะที่เป็นเทวดา เป็น
 อินทร์ เป็นพรหม เพราะว่าเขาได้สร้างบุญกุศลของเขา เขาทำคุณงามความดีของเขา

แต่กิเลสเห็นใหม่ กิเลสเป็นธรรมชาติ กิเลสมันอยู่กับจิตนั้น ถ้าไม่ตายก็ได้ใช้ฝ้า
 จนเปื่อยจนเน่าไป มันก็ได้ฝ้าใหม่ แต่ขณะที่มันผูกพันอยู่เห็นใหม่ มันไปเกิดเป็นเส้นใน
 ฝ้านั้นเห็นใหม่ พอเวลาเกิดเป็นเส้นในฝ้านั้น พระพุทธเจ้าก็รู้อนาคตตั้งสัญญาเห็น
 ใหม่ นี่ไง เป็นธรรมชาติใหม่ละ ธรรมชาติที่มันหมุนไป ถ้ามีความสุขนะพอหมด
 อายุขัย ๗ วันเขาก็ไปเกิดเป็นเทวดา ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ได้ไปห้ามไว้ก่อน พระแจกกัน
 โดยธรรมนะ โดยความถูกต้อง แต่สัตว์เส้นมันไม่พอใจ มันต้องมีความโกรธเห็น
 ใหม่ ถ้าโกรธนะพอหมด ๗ วัน สัตว์ตัวนั้นเส้นตัวนั้นจะตกนรกอเวจี เพราะความโกรธ
 ความผูกโกรธ ความโมโหโกรธา มันจะพาจิตดวงนั้นลงนรกอเวจี

นี่ไง สิ่งที่กิเลสเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นอย่างนี้ ธรรมชาติของ
 การเกิดและการตาย กิเลสพาเกิดพาตาย นี่ไง ถ้าไม่มีพระพุทธเจ้ามาชี้มาก่อน มันก็เกิด
 ลงนรกอเวจี แต่นี่ทำไมไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมละ นี่ไงสิ่งที่ธรรมชาติพาเกิด จิต

วิญญาณที่กิเลสมันพาเกิดนี้ร้ายนัก ถ้าจิตวิญญาณพาเกิดร้ายนัก ทำคุณงามความดีขนาดไหน มันก็มีสิ่งนี้เจือปนมาตลอด ถ้าไม่มีสิ่งนี้เพราะอะไร เพราะมันเป็นธรรมชาติ การเกิดจิตวิญญาณนี้จิตไม่มีวันตาย จิตนี้ไม่มีวันตาย แต่สถานะของจิตที่มันเปลี่ยนแปลงไปทุกภพทุกชาติ มันเปลี่ยนแปลงไป แล้วมันมีกิเลสอวิชชาครอบงำมันไป

ความเกิด เกิดดีเห็นใหม่ คนเกิดมานี้ คุณเกิดมาสถานะสูงส่งมาก แต่พฤติกรรมของคนๆ นั้นทำตัวเลวทรามมาก บางคนเกิดเป็นคนทุกข์จนเจ็บใจ เห็นใหม่คุณดีเด็กกตัญญูสิ มันเป็นคนน้อยนะ มันมีความกตัญญูกับปู่ย่าตายาย กับพ่อแม่ของเขา วิ่งไปวิ่งมาเพื่อจะดูแลรักษาเห็นใหม่ เด็กตัวเล็กๆ ทั้งที่เป็นคนทุกข์คนเจ็บใจอย่างนั้น เขายังมีหัวใจที่มีคุณธรรม หัวใจของเขานี้ยังประเสริฐกว่า กับที่เราเกิดมาในชาติตระกูลที่ดี แต่ทำตัวเหลวไหลเห็นใหม่ ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเราเลย นี่ไงคุณดีความคิดของคนดี อันนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ มันเกิดมาจากบุญกุศลของใจดวงนั้น เราเกิดมาเน่คิดคุณดี เราจะต้องแบกรับภาระขนาดนี้ เป็นเด็กน้อยเนี่ย แล้วเราจะทนไหวไหม คุณบางคนทนไม่ได้เห็นใหม่ ทำร้ายตัวเองเยอะเยาะไปหมดเลย นี่ไงกิเลสมันเป็นอย่างนั้น

แต่เวลามาศึกษาธรรมล่ะ แล้วเราศึกษาธรรมเพื่ออะไร เราศึกษาธรรมเพื่อประพฤติกปฏิบัตินะ แต่เราศึกษาธรรมเพื่อประพฤติกปฏิบัติเพราะอะไร เพราะเรามีสติสัมปชัญญะนะ คนมีวาสนามันฟังธรรมแล้วมันเข้าใจ มันฟังธรรมนี้มันสะท้อนหัวใจ แล้วมันสะท้อนถึงความรู้สึกถึงชีวิตของเรา ชีวิตของเราเกิดมาทำไม เกิดมาแล้วได้ทุกข์ได้ยากนี้เกิดมาทำไม ทางโลกเขาต้องขวนขวายหาเงินเพื่อชาติ เพื่อตระกูลของเขา ตระกูลไหนนะ มันก็ต้องสิ้นไปเป็นธรรมดา ตระกูลสูงส่งขนาดไหนนะ ถึงเวลาแล้วมันหมุนไป มันเป็นอนิจจังทั้งหมด นี่เป็นอนิจจัง ความคิดของเรา ความยึดมั่นถือมั่นของเรา เราต้องการเป็นสภาวะแบบนั้น แต่ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ของเราเห็นใหม่ นี่ไง เรามีโอกาสปฏิบัตินะ ทางของคฤหัสถ์เป็นทางคับแคบ ทางของภิกษุเป็นทางที่กว้างขวาง ทางของภิกษุทางของผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วางธรรมวินัยไว้เห็นใหม่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาเนี่ยเป็นเจ้าของศาสนา แล้วมีสถานะต่างกันอย่างไร เวลาเราเป็นคฤหัสถ์เราจะประพฤติกปฏิบัติเนี่ยเราก็พยายามเห็นใหม่ ทางคับแคบ คับแคบขนาดไหน

เราก็ขวนขวายของเรา เพราะอะไร เพราะเรามีความตั้งใจของเราอย่างนั้น กิเลสที่เห็นภัย ในวิภูสงสาร เวลาบวชแล้วขึ้นมา จะเอาจริงเอาจังกขนาดไหน กับการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเอาจริงเอาจังกกับการประพฤติปฏิบัตินะ เรามีครูบาอาจารย์นะ ถ้าไม่มีการประพฤติปฏิบัติ ไม่มีการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาเราศึกษาขึ้นมามันศึกษาเป็นอะไร เวลาองค์พระพุทธรเจ้าวางธรรมวินัยไว้เห็นใหม่ ปรีชิต ปฏิบัติ ปฏิเวธ

มีปรีชิตเห็นใหม่ ในสมัยพุทธกาล วินัยธร กับ ธรรมกถึก วินัยธรนี่ปรีชิต ธรรมกถึกผู้ที่ปฏิบัติ ธรรมกถึกเห็นใหม่ ถ้าไม่ปฏิบัติจะรู้ได้อย่างไรเอาอะไรมาเทศน์สอนเขา ธรรมกถึกก็รู้ความเป็นจริง จิตมันมีการกระทำของมัน มีความเป็นไปของมัน แล้วธรรมกถึก ดูพระสารีบุตรเห็นใหม่ พระโมคคัลลานะ ครูบาอาจารย์เยอะเยอะไปหมด แล้วเวลาเทศนาว่าการสอนผิดไป สอนต่างจากนั้นไป ครูบาอาจารย์ท่านเคลียร์ของท่านได้ นี่ไงธรรมกถึก ถ้ามันรู้จริงของมัน แต่นี่ธรรมกถึกที่ไม่รู้จริงเราประพฤติปฏิบัติมาเพื่ออะไร เราประพฤติปฏิบัติมาเราฟังธรรมมาเพื่อแก้ไขเราใช่ใหม่นี้ฟังธรรมเพื่อมาแก้ไขเรา ไม่ใช่ฟังธรรมมาเห็นใหม่ มันบุชากิเลสไง ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นอย่างนั้น ธรรมชาติของกิเลสมันพาให้เกิดให้ตาย แล้วเวลาความคิดอารมณ์ที่เกิดตายละ นี่ไงเราเห็นอารมณ์การที่เกิดตาย เราไปตื่นตื่นกับมันว่าอารมณ์ที่เกิดตายนะ ความคิดเกิดดับไง ความคิดที่มันเกิดตาย

ในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ของเราเห็นใหม่ ศีล สมาธิ ปัญญา เราต้องมีศีลของเราเป็นความปกติของใจ แล้วทำความสงบของใจขึ้นมา ถ้าใจมันสงบขึ้นมา มันจะไปตามข้อเท็จจริงนั้น แต่ขณะที่ว่า การกระทำของเขาที่ว่าใช้ปัญญาๆ เขาไม่ได้ทำให้จิตของเขาสงบขึ้นมา ทั้งๆ ที่ผลของมันเห็นใหม่ในการประพฤติปฏิบัติ ผลของการปฏิบัติทุกแขนงทุกแนวทาง ผลของมันคือสมณะทั้งหมด ผลของมันคือสมาธิ แต่ด้วยความเข้าใจผิด ด้วยความเข้าใจผิดเพราะตัวเองไปอ้อมชอมกับกิเลส ไปคล้อยตามกิเลส พอคล้อยตามกิเลสไป สิ่งที่ทำในการเกิดดับนั้น ความคิดในการเกิดดับนั้น ผลมันคืออะไรละ ผลของมันคือจิตมันไม่สงบเข้ามาไง เพราะในเมื่อถ้าจิตมันไม่สงบเข้ามาโดยตามความเป็นจริง เวลาพูดเห็นใหม่ ทำสมาธิแล้วกว่าสมาธิมันจะเกิดขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์อะไร กว่าจะทำสมาธิมันจะเกิดขึ้นมาแล้วนี่ คนที่มีสมาธิแล้วก็ยังเกิดปัญญาไม่ได้

อย่างอาหารคาวรส อุทกคาวรสเห็นใหม่ได้สมบัติมาแล้ว ถ้าอย่างนั้นแล้วสมัย พุทธกาลผู้ที่ทำสมาธิได้ก็ต้องเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว ทำไมองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้ายังมาใช้ปัญญา ปัญญาถึงมีความสำคัญ นั่น! ปัญญามีความสำคัญ แต่ ไม่รู้เลยว่าธรรมชาติของกิเลสเห็นใหม่ ธรรมชาติของกิเลส ปัญญามันก็ใช้ได้ ธรรมชาติ ของกิเลสมันเป็นอย่างนั้น คุณติเราประพฤติปฏิบัติกันนี้ เรามีปัญญามากเลย แล้วคนที่เขา ไม่ประพฤติปฏิบัติหนึ่ง คนที่ไม่มีศาสนา เวลาเขาพูดถึงธรรมะเขาพูดได้ดีกว่าเรา นะ เขาพูดถึงธรรมะ เขาประพฤติปฏิบัติตัวตนของเขาดีกว่าเรา เขายังมีกตัญญูกตเวที เขายังทำตัวเป็นประโยชน์กับสังคม เขาพูดได้ดีกว่าเราเยอะแยะเลย อันนั้นเป็นธรรม ใหม่ละ ถ้าไม่เป็นธรรม แล้วมันเป็นธรรมอะไรล่ะเห็นใหม่

ปัญญาเห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยปัญญา ต้องใช้ปัญญา เราไปคล้อยตามกิเลส ทั้งๆ ที่เราตรีกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้ ไง ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นแบบนี้ ธรรมชาติกิเลสนี้ร้ายนัก กิเลสนี้เวลาเราเกิด ตายเห็นใหม่ เวลาเกิดตาย จิตวิญญูณ คนเกิดมาทั้งหมดมีกิเลสทั้งนั้น เพราะกิเลสนี้ ความไม่รู้ในตัวของมันเห็นใหม่ เวลาปฏิบัติปฏิบัติโดยกรอบ โดยรูปของมัน รูป เวทนา สัตถุญา สังขาร วิญญูณโดยขั้น ๕ โดยขั้น ๕ เป็นความคิดไม่ใช่ตัวจิต ในเมื่อไม่ใช่ตัว จิต เวลาปฏิบัติสมาธิจิตมันเกิดมันตายเราถึงไม่รู้ไม่เห็นมัน เราไม่รู้ไม่เห็นมัน เราเห็นความ เกิดดับเราว่าเป็นปัญญา ปัญญาอย่างนี้มันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มีธาตุ ๔ และขั้น ๕

ธาตุ ๔ และขั้น ๕ เป็นจิตใหม่ ธาตุ ๔ ขั้น ๕ ไม่เป็นจิต จิตปฏิสนธิจิต วิญญูณมันเป็นอีกตัวหนึ่งเห็นใหม่ ตัวที่พาเกิดพาตายปฏิสนธิจิต วิญญูณตัวเกิดตัว ตาย ตัวเกิดตัวตายนี้มันมีอะไรพาเกิดล่ะ มันก็มีกรรมเห็นใหม่ มีอวิชชาพาเกิด นี้พา เกิดมาแล้วนี้ ขณะที่มันพาเกิดมันไม่ต้องการให้เรารู้ทันมัน เนี่ยพญามาร เจ้าวิภูจักร ต้องการให้จิตวิญญูณนี้อยู่ในอำนาจของเขาตลอดไป ในเมื่ออยู่ในอำนาจเขาตลอดไป เขาจะคอยควบคุม คอยครอบงำตลอดไป กิเลสมันคอยครอบงำจิตโดยตลอดไป

แล้วจิตมันไม่เข้าใจเห็นใหม่ จิตไม่เข้าใจ พอเกิดมามันก็มีความสุขใช้ใหม่ เกิด เป็นมนุษย์ ทัศนคติก็เกิดว่า มนุษย์มันมีคุณค่ามากกว่าสัตว์ มนุษย์มันมีคุณค่ามากกว่า คุณติเขา

เหยียดสีผิวกันเห็นใหม่ แม้แต่สีผิวมันยังถูกเหยียดหยามกันเลย พอมันเหยียดหยามนี้ ทิฐฐิมานะมันมีใจ ทิฐฐิมานะในหัวใจมันมี พอเกิดเป็นมนุษย์มันก็อหังการของมัน แล้ว อหังการของมัน มันศึกษาธรรมะมันก็ว่าเนี่ยรู้ธรรม ตรีกในธรรมเห็นใหม่ แล้ว กิเลสมัน ก็ผ่อนให้ เออใช่ ว่าง รู้แล้วมีความสุข มีความสบาย มันให้เพลินใจ นี่ใจ บุษากิเลส ไป คล้อยตามกิเลสเห็นใหม่ ธรรมชาติของมันเป็นแบบนั้น ธรรมชาติของมัน แม้แต่การเกิด การตายเรายังไม่เข้าใจเลย เราเกิดตายกันมาทุกภพทุกชาติเห็นใหม่ ผู้ที่เป็นเดียวยุทธนอก ศาสนาเขาบอก เขาไม่ใช่ชาวพุทธ เขาไม่เชื่อการเกิดและการตาย เขาไม่เชื่อ การเกิดและการตายไม่มี คนเราเกิดมาชาติหนึ่ง สูญก็สูญไปเลย มรรคผลหรือ ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว มันก็ทิ้งเปล่า ไม่มีอะไรหรอก ก็ทำกันไปอย่างนั้นเอง

แต่เวลาไอ้พวกสืบบแปดมงกุฎเห็นใหม่ โมฆบุรุษเห็นใหม่ มันก็เข้ามาในศาสนา ก็มาว่ามีธรรมะ ธรรมะเป็นตามจินตนาการ โมฆบุรุษมันก็มาหาเหยื่อในศาสนาอื่น นี้ คนที่ไม่เชื่อ เขาก็ไม่เชื่อว่าการเกิดการตายมี แต่เวลากิเลสมันพาเกิดพาตายนี้ เราไม่รู้ทัน มันเลย แล้วพอมาศึกษาธรรมะเห็นใหม่ มาศึกษาธรรมะก็ว่ามีอำนาจวาสนา ถ้าธรรมะ ถ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นที่เชิดชู ไม่มีคนเข้ามาสนใจประพฤติ ปฏิบัติ เขาก็ไม่สนใจ แต่เพราะมีครูบาอาจารย์ของเราทำให้ จนมันตกผลึกในสังคม ถ้า มันตกผลึกในสังคม ในคุณงามความดีเขาก็จะมาปฏิบัติกัน โดยโมฆบุรุษ โดยการเห็น ผลประโยชน์ แต่ถ้าไม่มีประโยชน์เห็นใหม่ นี่จิตเห็นใหม่ มันไม่บุษากิเลสใจ คิด สมาธิ ปัญญา ถ้าการทำสมาธินี้ ทำสมาธิเขาบอกไม่ต้องทำ เพราะการทำสมาธิเนี่ยมันทำให้ ลำบาก เนี่ยมันไม่ได้ใช้ปัญญา ใช้ปัญญานี้ถึงจะฆ่ากิเลสได้ ปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญา ของโลก ปัญญาของโลกนะ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดเห็นใหม่ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา ผล ของปัญญาที่เกิดขึ้นมันเป็นผลของสมาธิทั้งนั้น แล้วบอกว่าไม่จำเป็น สมาธินี้เล็กน้อยมัน ก็ใช้พิจารณาได้ จะมากจะน้อยก็แล้วแต่มันเป็นโลกียปัญญาทั้งหมด มันเป็นปัญญาของ กิเลสทั้งหมด ในเมื่อปัญญามันโดยกิเลสเห็นใหม่ คุณสิเราคิดกันเองนะหนึ่งบอกหนึ่งมัน เป็นสองใหม่ หนึ่งบอกหนึ่งต้องเป็นสองใช่ใหม หนึ่งบอกหนึ่งผลมันต้องสอง เป็นสอง แน่นอน นี่เหมือนกันศึกษาธรรมแล้วนะเป็นธรรมะใหม่ นี่หนึ่งบอกหนึ่งเป็นสอง เห็น ใหม่การเกิดการดับมันมีการเกิดขึ้น ก็ต้องมีการดับเป็นธรรมดา มันก็เกิดดับมันก็เท่านั้น

นะ หนึ่งบวกหนึ่งเป็นสองแล้วเราได้อะไรล่ะ เราได้ทำงานอะไรของเรา บวกหนึ่งเป็นสองเราก็เข้าใจว่าเป็นสอง นี่ไง นี่ก็เหมือนกัน มีการเกิดและการดับซ้ำใหม่ สิ่งใดเกิดขึ้นมาเป็นธรรมดาก็ต้องดับไปเป็นธรรมดา เนี่ยแล้วมันได้อะไรล่ะ ได้อะไร ก็ได้ความเข้าใจ ใจ โอ้ ธรรมะ อู๋ ซึ่งมาก นี่ไงมีปัญหา โอ ปัญหาเกิดแล้ว ปัญญาฆ่ากิเลสแล้ว ใจ มันลูปคลำกันไป มันบูชากิเลสกันไป มันคล้อยตามกิเลสกันไป

ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนี้อยู่แล้ว ธรรมชาติของอวิชชาคือการหลงแล้ว มันไม่ใช่หลงใครหรือ ก็มาหลงจิตดวงนี้แหละ มันครอบงำอยู่บนจิตดวงใด มารมันครอบงำอยู่บนจิตดวงใด มันก็จะครอบงำจิตดวงนั้น มันจะหลงจิตดวงนั้นให้เชื่อมัน ถ้าหลงจิตดวงนั้นให้เชื่อมันเห็นใหม่ มันไม่รู้เท่าทัน อวิชชาใจ ไม่รู้เท่าทัน สัจจะความจริง มันไม่รู้ทันเท่าสัจจะความจริง เพราะมันเข้าไปไม่ถึงตัวจิต มันเข้าไปไม่ถึงความคิด ความเกิดดับใจ ก็จิตเกิดดับใจ มีปัญญาก็ใช้ปัญญา ปัญญาในการฆ่ากิเลสใจ ธรรมะก็เป็นอย่างนี้เข้าใจหมดละ สรรพสิ่งรู้ไปหมด เข้าใจไปหมดเลย เข้าใจในอะไร เข้าใจในอะไร นี่ไง เข้าใจในสามัญตำนิกความเป็นไปของสิ่งมีชีวิต

แต่สิ่งที่มีชีวิตเห็นใหม่ สิ่งมีชีวิตที่ไม่มีวิญญาณครอง มันเกิดโดยธรรมชาติ มันเกิดโดยกระแสลม มันเกิดจากการผสมพันธุ์ของสัตว์ ผสมพันธุ์โดยเกสรที่สัตว์ผสมพันธุ์ เห็นใหม่สิ่งที่มีชีวิตที่มันเกิดขึ้นมา สิ่งของมันเกิดในธรรมชาติ แล้วชีวิตของเรามันเกิดบนอะไรล่ะ สิ่งที่มีวิญญาณครองมันเกิดบนอะไร มันเกิดบนกรรม แล้วกรรมมันคืออะไร การกระทำ แล้วผลของกรรมมันอยู่ที่ไหน แล้วสิ่งที่รับผลของกรรมนี้มันเป็นใคร แล้วสิ่งที่เป็นมารเห็นใหม่ มารที่มันครอบงำอยู่ มันอยู่ที่ไหน นี่ไงก็ใช้ธรรมะแล้วใจ ธรรมะมันเห็นการเกิดดับ มันเกิดแล้วก็ดับ ดับแล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ ดับก็บูชากิเลสใจ ธรรมชาติของเขาเป็นอย่างนี้

ธรรมชาติของจิตวิญญาณ จิตวิญญาณจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ มันก็เป็นอนิจจัง ความคิดมันแปรปรวนอยู่ตลอด ความสุขความทุกข์ของจิต มันก็มีโดยธรรมชาติของมัน ธรรมชาตินี้ คนเราจะทุกข์ยากขนาดไหน มันก็ผ่อนคลายให้เรามีความสุขบ้างเป็นชั่วครั้งชั่วคราว เนี่ยความกดดันของจิต ถ้ากิเลสมันมากนักมันก็จะกดดันจิตจนไม่มีทางออก นี่ไงแล้วเวลาเราเข้าใจนี้เราใช้ปัญญาของเราศึกษาเข้าไป แล้วมันเข้าใจมัน

ปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวาง นี่หรือในการประพฤติปฏิบัติ นี่มันเป็นปริยัติ เพราะการปริยัตินะเวลาเราศึกษาเห็นใหม่ เราใช้สมอง เราใช้ความรู้สึกเข้าไปตีความธรรมะ ถ้าเราเข้าไปตีความธรรมะ ความเข้าใจของเราที่ตีความธรรมะ เราก็มีความเข้าใจของเรา

แล้วในการปฏิบัติ ใช้ความคิดใช้ปัญญา เนี่ย ใช้ปัญญาไปแล้ว ปัญญามันไล่เข้าไปแล้ว นี่ไง การประพฤติปฏิบัติครูบาอาจารย์เราถึงบอกว่า สมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่มันยังไม่มีสมาธิเป็นที่รองรับ มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ แต่ด้วยการปฏิบัติฆาติกเลส มันก็ว่าสิ่งนี้เป็นคุณธรรม มันเลยไม่ใช่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นปัญญาฆาติกเลสไง พอปัญญาฆาติกเลส มันก็ว่างๆ ว่างๆ เห็นใหม่ ว่างๆ อวิชชาว่างๆ อวิชชาเพราะอะไร เพราะมันไม่มีสติ มันไม่เข้าใจในตัวของมันเอง ในเมื่อมันไม่เข้าใจในตัวของมันเอง มันก็บอกว่าสิ่งนั้นเป็นคุณธรรม สิ่งนั้นเป็นธรรม พอสิ่งนั้นเป็นธรรมมันก็ให้ค่าไปเรื่อย

เพราะเวลาปัญญาหมุนรอบหนึ่งเห็นใหม่ เป็นโศดาบัน เป็นสัทธา เป็นอนาคา เป็นเพราะอะไร เป็นเพราะมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางไว้เป็นหลักเกณฑ์อยู่แล้ว มันมีปริยัติเห็นใหม่ สาวก สาวกจะเป็นผู้ได้ยินได้ฟัง แล้วสิ่งนี้มันมีอยู่โดยธรรมชาติ ดิน น้ำ ลม ไฟ เห็นใหม่ คุณติ พายุหรือการเกิดของฝนมันเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง อันนี้ก็ป็นธรรมชาติ เพราะธรรมชาติของธรรมที่พระพุทธเจ้า ธรรมมีอยู่ดั้งเดิม แต่ไม่มีใครไปเจาะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าเราเป็นไก่ตัวแรก เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมาจากไข่นั้น ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะมันมีอยู่แล้ว แต่ไม่มีใครเจาะ ไม่มีใครทำลาย ไม่มีใครชำแรกออกมาจากอวิชชา ในเมื่อใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชำแรกออกมาจากอวิชชา การกระทำอันนั้น มรรคญาณอันนั้น นั่นใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้สัมผัสธรรม สัมผัสธรรมอันนั้นธรรม เอโก ชัมโม ธรรมหนึ่งเดียว ธรรมที่ไม่มีที่สอง

แต่การประพฤติปฏิบัติของเรานี้ ธรรมที่เป็นสอง ดีและชั่ว เกิดแล้วก็ดับเพราะเราประพฤติปฏิบัติเราว่าเป็นคุณธรรมๆ มันไม่มีตัวจิต ไม่มีตัวไก่ที่จะชำแรกออกมาจากอวิชชานั้น มันไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง ที่บอกมีโศดาบัน มีสัทธา มีอนาคา เพราะมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ว

เราก็เทียบเคียงไปตามประของเราเห็นใหม่ ว่ามีความคิดความรู้อันหนึ่ง มีความสำเร็จอันหนึ่ง แต่ในการประพฤติปฏิบัติของครูบาอาจารย์เราบอกว่า เป็นปัญญาอบรมสมาธิ แต่เพราะเขาบอกว่าสมาธิไม่มีความจำเป็น มันจะเป็นสมาธิโดยอัตโนมัติ มันจะเป็นโดยอัตโนมัตินะ มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้เห็นใหม่

นี่คูสิ เวลาเกิด เวลาตายนี่อวิชชามันครอบงำอยู่ วิญญาณปฏิสนธิจิตที่พาเกิดพาตาย เราก็ไม่เข้าใจมัน เราถึงได้มาเกิดต่างๆ ที่ทำคุณงามความดีนะ ถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เราทำคุณงามความดี ทำดีทำชั่วมันจะเกิดดีเกิดชั่วตามแต่อำนาจวาสนา แล้วเวลาเราเกิดขึ้นมา มันก็ปิดตาเราไปตลอดเห็นใหม่ ในการประพฤติปฏิบัตินี้มันควรจะชำระแรกเกิดจากในธรรม มันก็ไปชำระแรกเกิดในกิเลสอีก ปฏิบัติโดยกิเลสบูชากิเลส ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นแบบนี้ แล้วเราก็บูชาไปต่างๆ ที่เราเกิดมาในพุทธศาสนานะ ทิ้งๆ ที่เราประพฤติปฏิบัติว่าเราจะพ้นจากทุกข์นะ ทิ้งๆ ที่ปฏิบัติเนี่ย เพราะความเห็นของเรา ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนี้ แล้วเราปฏิบัติโดยธรรมชาติไปกับมัน ไปกับมัน มันก็เลยเป็นการบูชากิเลสเห็นใหม่

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติ ตั้งสติให้ดี ตั้งสติแล้วกำหนดพุทโธๆ เห็นใหม่ คำว่ากำหนดพุทโธๆ พุทโธเป็นความคิดหรือเปล่า ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่ใช้มันก็เป็นปัญญาเหมือนกันใช่ไหม แต่กำหนดพุทโธๆ นะ พุทโธมาจากไหน พุทโธเห็นใหม่ วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ ถ้าไม่มีจิตไม่มีความรับรู้ มันนึกพุทโธได้ไหม พุทโธมันจะเกิดจากธรรมชาติ เกิดจากสิ่งต่างๆ หรือ อันนั้นมันเป็นเรื่องของเขา มันไม่ใช่เรื่องของเรา ไม่ใช่เรื่องของจิตที่จะแก้กิเลส

ถ้าเรื่องของจิตที่จะแก้กิเลสมันเกิดจากเรา ถ้ามีการเกิดจากเรา มีการกระทำจากเรา นี่ใจมันมีการกระทำจากเราเนี่ยมันเกิดจากปฏิสนธิจิต ความคิดเกิดจากไหน ความคิดเกิดจากจิต แต่ถ้าเรามีความระลึกอยู่ เรากำหนดพุทโธอยู่เห็นใหม่ ความสงบเข้ามา มันสงบมาที่ไหน มันก็สงบมาที่จิต ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ ขนาดไหนก็แล้วแต่ สีส สมาธิ ปัญญา ถ้ามีศีล สมาธิ ปัญญาเห็นใหม่ สิ่งนี้ถ้าจิตสงบเข้ามามันเห็นความสงบ โอ้โหๆ เลยนะ มันจะมีความแตกต่าง คนเรานะถ้าทำตามจริงนะ ความถูกต้อง ความผิดและความถูก เจริญมีสองด้าน

คนเราเห็นใหม่ เราเกิดมาโดยกิเลสนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีกิเลส เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็มีกิเลส แล้วทดสอบตรวจสอบกับทุกลัทธิศาสนา มา ๖ ปีนะ ไปตรวจสอบของเขามาแล้วมันได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา แต่ถึงที่สุดแล้วเพราะอะไร เพราะสร้างมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ มาระลึกถึงโคนต้นหว้า นี่เวลาไปประพาศปฏิบัติกับอาหารคาวส นันสมาบัตินะ ฌานสมาบัติ ฌานสมาบัติเห็นใหม่กับสัมมาสมาธิ ที่เขาพูดว่าสมาบัติ ฌาน ๒ ฌาน ๓ ต้องเข้าฌาน ๒ ฌาน... ไม่มีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์

ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลยว่า ฌานแผนนี้อย่ามาพูดนะ พอพูดว่าฌานอะไรต่างๆ นี้เราก็เอาอันนั้นเป็นตัวตั้ง เป็นมิจจาทม แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ ที่ว่าเป็นฌาน ฌานใครเป็นคนไปทำมัน จิตเป็นคนทำมัน แล้วมันก็เกิดขึ้นมา มันก็เหมือนสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากใจ มันเป็นขั้น ๕ มันเป็นอารมณ์ความรู้สึก มันไม่ใช่เป็นตัวจิต แต่ถ้าเป็นตัวจิต พุทโธๆๆ นี้ มันสงบเข้ามาเห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกถึงโคนต้นหว้า กำหนดลมหายใจเข้าออกเห็นใหม่ แล้วจิตมันสงบเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา คำว่า ฌานกับสมาธิใช้แทนกันในภาษาพูด แต่ทางข้อเท็จจริงนะ ถ้าเข้าฌาน เราไปกับ ฌาน แต่ถ้าเข้าสมาธิเนี่ย คำว่า ฌาน ในกรรมฐานไม่ใช่ ในกรรมฐานไม่ให้ทำ ครูบาอาจารย์ไม่ให้ทำฌาน

ครูบาอาจารย์ทั้งหมดให้ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามาเห็นใหม่ ใจมันสงบ ใจมันสะอาดเข้ามา ใจมันมีกำลังของมันเข้ามา ใจมีความรุ่มเย็นเป็นสุขเข้ามา ใจนี้จะเข้าไปถึงปฏิสนธิวิญญาน ปฏิสนธิวิญญานไม่ใช่วิญญานในขั้น ๕ วิญญานในขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน วิญญานในอายตนะ วิญญานในความคิด วิญญานในความคิดถ้าเป็นสมาธินี้มันจะทะลุจากขั้น ๕ เข้ามาถึงตัวจิต ถ้าไม่ทะลุเข้ามาถึงตัวจิตมันจะไปอยู่ที่วิญญาน วิญญานในอายตนะ วิญญานในขั้น ๕ นั้น วิญญานในขั้น ๕ โดยธรรมชาติของมันต้องเป็นวิญญานในขั้น ๕ ก่อน

พุทโธๆๆ นี้เห็นใหม่ พุทโธนี้วิญญานในขั้น ๕ เพราะเรานึกขึ้นมา ไม่มีวิญญานรับรู้พุทโธเกิดไม่ได้ คำว่านึกพุทโธๆ รูปคืออารมณ์ เวทนาเห็นใหม่ พุทโธ และโธ ถ้าพุทโธเห็นใหม่ สัญญาเรารู้ว่าต้องกำหนดพุทโธ สังขารคือพุทโธหนึ่งก็ต้อง

พุทโธสองต่อไป วิญญาณรับรู้มันจะเกิดพุทโธ พุทโธคำหนึ่งน้ำมันจะมีขั้น ๕ ครอบอยู่แล้ว อารมณ์ความรู้สึกมันจะหมุนไปพุทโธๆๆๆ นี้ แล้วพุทโธเรื่อยๆ เข้าไปน้ำมันทำลายๆ มันสั้นคลอนของมัน สั้นคลอนเข้ามาจนมันย่อยสลาย พอย่อยสลายไปไม่มีอะไรแล้ว ขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณมันย่อยสลายย่อยสลายแล้วเหลืออะไร เหลือปฏิสนธิจิต มันหดเข้ามาเห็นใหม่ กระแสมันจะหดเข้ามาที่ตัวปฏิสนธิจิต พอมันหดเข้ามาที่ตัวปฏิสนธิ นี้คือตัวสมาธิไม่ใช่ฌาน

ฌานสมาบัติมันเข้าอีกอย่างหนึ่ง ฌานสมาบัติเห็นใหม่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสนัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ นั้นนะจิตมันสงบเป็นใหม่ อากาสนัญจายตนะ เป็นอากาศ อากิญจอะไรนั้น นั้นเป็นฌานสมาบัติ ฌานสมาบัตินะจิตมันรู้ไซคลิก จิตมันปรับตัวมันเป็นสภาวะแบบนั้น จิตมันปรับตัวเป็นสมาบัติ ๘ เป็นฌาน ฌานที่ ๑ ฌานที่ ๒ ฌานที่ ๓ ฌานที่ ๔ เห็นใหม่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน เนี่ยตั้งมัน

แต่เราพุทโธๆๆ น้ำมันไม่ใช่ฌานไม่ใช่! เป็นสมาธิ เป็นความสงบของใจ ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ของพวกเราบอกอย่างน้อยต้องทำจิตให้สงบเข้ามาให้ได้ก่อน ถ้าจิตสงบเข้ามาก่อน มันจะมีหลักมีเกณฑ์ของมันเห็นใหม่ พุทโธๆๆมันย่อยสลาย ถ้าพุทโธๆ มันย่อยสลายมันก็เป็นฝุ่นเป็นผงไป แต่ความรู้สึกความคิดใจ ปฏิสนธิวิญญาณ มีกรรมพาเกิดพาตาย พาทุกข์ยาก แล้วพอมากำหนดภาวนาของเราเห็นใหม่ ตามกำหนดพุทโธๆๆ นี้ มันย่อยสลายรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณย่อยสลาย เพราะมันเป็นนามธรรม มันเป็นความคิด พอนามธรรมนี้มันละเอียดอ่อนเข้ามา เหมือนกับน้ำในแก้วที่มันมีตะกอน พอเราตั้งไว้ที่ตะกอนมันจะลงสู่ก้นแก้ว

นี่เหมือนกันพุทโธๆ เนี่ย สิ่งที่มันน้ำขุ่น ความรู้สึกผูกพันกันระหว่างปฏิสนธิ วิญญาณกับขั้น ๕ ขั้น ๕ คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันประสานกันมันเป็นเนื้อเดียวกัน พุทโธๆๆ มันก็เหมือนกับตะกอนที่มันจะลงอยู่ก้นแก้ว พุทโธๆๆ นี้ จิตเวลามันย่อยสลาย มันทำลายแล้ว สิ่งนั้นมันจะหดตัวเข้ามาสู่ตัวจิตจิต สู่ปฏิสนธิ วิญญาณ มันจะได้มากได้น้อยเห็นใหม่ แวบๆ ก็ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิไม่เกี่ยวกับฌาน ไม่เกี่ยวกับ! ไม่เกี่ยวกับ!

พระพุทธเจ้าไม่ได้บอกว่าฉาน ฉานคือฉาน สมาธิคือสมาธิ สมาธิคือความสงบของใจ สมาธิไม่ใช่ฉาน ถ้าเป็นฉานคือมิจฉาสมาธิ สมาธิที่มีกำลังที่ส่งออก เนี่ยบอกว่าเป็น ฉาน ทำฉานก็ผิด ทำสมาธิก็ผิด อะไรก็ผิดหมดละ บุชาภิเลสนะ นี่คือการบูชาภิเลส

ปัญญาที่เขาใช้กันอย่างนั้นนะ มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันเป็นปัญญาจากรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นสัญชาตญาณ มันเป็น ธรรมชาติของจิต เป็นธรรมชาติของจิตที่มีกิเลส มันก็เลยเป็นธรรมชาติของกิเลส พอ ธรรมชาติของกิเลสไปตรึงในธรรมเห็นไหม พอไปตรึงในธรรม มันว่าง มันสงบ มัน สบายใจ มันก็เหมือนเราอ่านหนังสือนะ มันก็เหมือนพ่อแม่ให้ตั้งค์ลูก ลูกร้องไห้มาก็เอา ตั้งค์ไปซื้อไอติม พอซื้อไอติมได้ไอติมมาคุณมันก็มีความสุข นี่ปฏิบัติกันบูชาภิเลสมันก็ เป็นอย่างนั้น ได้ไอติมมาอันหนึ่ง ว่างๆ มีความสุข เป็นโสดาบัน เป็นสกิทา มันโสดาบัน ไอติมนะ เคี้ยวมันก็ละลาย มันอยู่ไม่ได้หรอก ไอติมมันจะอยู่ได้ต่อเมื่อมันอยู่ในอุณหภูมิจี่เย็นนะ แต่พอไอติมนี้ไปอยู่ในอุณหภูมิจี่ร้อนมันละลายหมด โสดาบัน สกิทา อนาคา อรหันต์ไอติมนะเคี้ยวมันละลายหมด มันละลายโดยธรรมชาติของมัน เพราะมันปฏิบัติ บูชาภิเลส มันเป็นธรรมชาติของกิเลสที่เป็นอย่างนั้น

เพราะอย่างนั้น เพราะความเห็นอย่างนั้น เขาถึงปฏิบัติแล้วไม่เห็นมีอะไรเลย เห็น ใหมสรรพสิ่งในโลกนี้มันก็เกิดดับ มันไม่มีตัวตน ตัวตนก็ไม่มี สิ่งต่างๆ ก็ไม่มีเห็นไหม มันก็เหมือนกับเราเกี่ยวข้าว คนเราทำนานะ ทำนานเหนื่อยยาก เกี่ยวข้าวขึ้นมาเขาได้ นานา ไร่เราเห็นเขาทำนาเราก็รู้นะ โดยปัญญาชนทุกคนเข้าใจการทำนา แต่ไม่เคยทำ แล้ว ก็ไม่เคยเกี่ยวข้าว ไม่มีการกระทำ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งต่างๆ แล้วมันจะมีประสบการณ์ความ เป็นจริงได้อย่างไร นี่การปฏิบัติมันไม่เห็นจริง มันไม่รู้จริง นี่โงโสดาบัน สกิทา อนาคา มันเป็นไอติมหมดละ มันละลายแน่นอน โรงน้ำแข็งมันสร้างขึ้นมาก พวกนี้ปั้นน้ำเป็นตัว เนี่ยโดยการบูชาภิเลส เพราะธรรมชาติของมันเป็นแบบนั้น

สมัยโบราณน้ำแข็งเนี่ย แบบว่าวิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญ ใครมีน้ำแข็งมานะ โอ้โห จะกราบมันนะ เพราะมันไม่มี แต่ในปัจจุบัน โรงน้ำแข็งเยอะเยอะไปหมดเลย มันปั้นน้ำ เป็นตัว นี่โงปั้นนิพพาน ปั้นโสดาบัน สกิทา อนาคาเป็นโรงน้ำแข็ง แล้วเคี้ยวมันก็ละลาย หมด มันเป็นไปไม่ได้! มันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ มันเป็นธรรมชาติของกิเลส กิเลสเป็น

แบบนี้ ปฏิบัติบูชากิเลสมันเป็นกิเลสทั้งหมด เพราะอย่างนั้นมันถึง ตัวตนไม่มีไ
เพราะในการสื่อสารกันของเขานี้ เขาจะบอกว่าไม่มีตัวตน ไม่มีเรา ไม่มีเขา โนนก็ไม่มี
นี่ก็ไม่มี นี่ใจมันไปบูชากิเลสหมดเลย เพราะมันไม่รู้จักสมาธิ

แต่ถ้าเป็นสมาธินะ คุณตะกอนในน้ำที่มันนอนอยู่กันแล้ว นี่เหมือนกันสมาธิแก้
กิเลสไม่ได้หรอก สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ขณะที่เราพุทโธๆ หรือใช้ปัญญาอบรม
สมาธิ แล้วมีสติเราตามความรู้สึกของเราไป ตามความรู้สึกของเราไปตลอดเวลา หลวง
ตาสอนประจำ อยู่กับผู้รู้ อยู่กับพุทโธ ไม่มีเสีย อยู่กับผู้รู้ อยู่กับพุทโธ สติ คือ ผู้รู้ ไม่มี
เสีย แต่นี่ไม่เอา ไม่เอาถึงไม่มีตัวตน ถึงไม่เห็นสิ่งใด ไม่เคยเกี่ยวข้าว ไม่เคยมีข้าว ไม่
เคยมีสมบัติใดๆ เป็นของตัวเอง

แต่ที่พูดอยู่นั้นเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ใจ ถ้าเป็น
สมบัติของเรา เราต้องเป็นผู้ลงไปทำนา หลวงปู่มันบอกประจำ ทำนาคือเขาทำบนที่ดิน
ในการประพฤติปฏิบัติ เขาประพฤติที่กายกับใจนี้ ถากถางมัน หัวใจต้องถากถาง ต้อง
ปรับพื้นที่ของเรา ทำซ้ำทำซาก ทำนาคือเขากันทุกปี แล้วเดี๋ยวนี้ปีหนึ่งทำสามหนสี่หน
เขาทำในฝันของเขา นั่นล่ะ ย่ำแล้วย่ำอีก ทำแล้วทำอีก มันก็ได้ข้าวแล้วได้ข้าวอีกเห็น
ไหม

นี่เหมือนกันเราขยันหมั่นเพียรของเรา เราทำของเราพุทโธๆ นี่ ถ้าจิตมันสงบ
เข้ามานะ ขณิกสมาธิ ก็รู้แล้วว่า โอ้โฮ ยิ่งอุปจารสมาธินี้ มันจะมีกำลังและออกฤทธิ์แล้ว
อัปนาสมาธิ นี่เขาก็บอกว่า เนี่ยมีถาดแล้วมันจะลงอัปนาสมาธินี้ มันเป็นไปได้
ไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้!! มันเป็นโรงน้ำแข็ง มันสร้างภาพ มันเป็นไปได้ แต่
ถ้ามันเป็นความจริงนะ เพราะถ้ามันเป็นไปได้นี่ พอจิตสงบจะพูดอย่างนั้นไม่ได้ จิต
สงบเห็นไหมคุณตี น้ำใสกับน้ำขุ่น นี่เขาบอกว่าน้ำของเขาน้ำขุ่น น้ำของเขาน้ำขุ่น นี่ความรู้
ไง ปัญญาไง ปัญญาฆ่ากิเลสไง แล้วก็น้ำขุ่นๆ อย่างนั้นล่ะ แล้วก็พิจารณาไปไง พอ
พิจารณาไปมันก็ปล่อยไป ความปล่อยอย่างนี้มันเป็นโลกีย์ปัญญา

มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิถ้าเป็นข้อเท็จจริง คำว่าปัญญาอบรมสมาธิก็คือศัพท์
ศัพท์ที่ใช้เรียกการกระทำแบบนี้ แต่ของเขาเนี่ยศัพท์นี้ใช้ไม่ได้ ใช้ไม่ได้เพราะอะไร
เพราะของเขาไม่ใช่ปัญญาอบรมสมาธิ เขาบอกว่าการใช้ปัญญาอย่างนี้ มันจะเป็นไปโดย

อัตโนมติ ที่จะเข้าไปฆ่ากิเลส เพราะจิตมันจะสงบของมันไปเอง แล้วจะฆ่ากิเลสของมันไปพร้อมกัน พอฆ่ากิเลสของมันไปพร้อมกัน นี่ไง พอฆ่าเสร็จแล้วเขาถึงบอกว่าไม่มีตัวตนไง ไม่มีตัวตนเพราะอะไร เพราะมันไม่ถึงตัวสติจิต มันไม่ถึงตัวจิต มันไม่เข้าถึงผู้เสียหาย ถ้าไม่เข้าถึงผู้เสียหาย สิ่งนี้ในการประพาศปฏิบัติมันจะเป็นไปไม่ได้

แต่ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิเห็นใหม่ ปัญญาอบรมสมาธิ ครูบาอาจารย์ท่านใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ท่านใช้ตริกในธรรม ตริกในสิ่งต่างๆ ตริกในธรรมสติดตามไป พอสติดตามไป ถ้ามีสติมันทำได้ตามข้อเท็จจริงมันหยุด มันไม่มีหรอกที่บอกว่า เนี่ยเวลาใช้ปัญญาไปแล้วนะ มันจะมีอารมณ์ความรู้สึกนะ อารมณ์ความรู้สึกที่เราไม่มีความโกรธ ไม่มีความผูกพัน มันเป็นสภาวะธรรมปัจจุบันธรรม เป็นสภาวะธรรมที่เกิดโดยปัจจุบัน แต่ถ้ามีความโกรธมีความรู้สึกขึ้นมา มันจะเป็นกิเลส มันเป็นไปไม่ได้

เพราะถ้าเรามีสตินะ ปัญญาอบรมสมาธิตามความคิดไป ความคิดมันหยุด หยุดเพราะอะไร หยุดเพราะสติ หยุดเพราะปัญญาครอบ มันรู้ทัน มันทำให้ความคิดนี้หมุนไปไม่ได้ สิ่งนี้ต่างหากมันถึงจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ แต่เขาบอกว่า เนี่ยเวลามันมีความคิดไป แล้วสติมันก็ตามความคิดไป พอตามความคิดไปเห็นใหม่มันเป็นสภาวะปัจจุบันธรรมที่เกิดในปัจจุบันนั้น มันก็จะฆ่ากิเลสในปัจจุบันนั้น ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นอย่างนี้ ขนาดว่าอาการความเป็นจริง เขายังพูดถูกพูดผิดเลย แล้วเขาจะไปเห็นว่าไม่มีตัวตนนี้ พอเริ่มต้นฐานมันผิดใจใหม่ ก็บอกว่าไม่มีตัวตน เกิดดับไม่มีอะไรเลยทุกสิ่งทุกอย่างไม่มี นี่มันเป็นความผิดของเขาตั้งแต่ที่แรก เป็นความผิด มันเป็นโรงน้ำแข็ง แล้วก็บอกได้โศดาบัน สกิทา อนาคา ไปตามความเห็นของเขา

แต่ถ้าศัพท์ของมันที่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธินี้เราใช้ปัญญาได้ ปัญญาที่เราใช้ตริกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ เราให้ค่าได้ เช่นเงิน ค่าหนึ่งบาท สองบาท สามบาทนี้ เพราะค่าเงินตามนั้นมันเป็นตามนั้น สตินี้มันจะให้ค่ากับว่าเป็นความคิด เป็นรูป เป็นเวทนา เป็นสัญญา เป็นสังขาร เป็นวิญญาน ความคิดของเราเนี่ย โดยธรรมชาติเห็นใหม่ สิ่งมีชีวิตที่มีวิญญานครองเกิดโดยธรรมชาติ แต่เพราะมีกิเลส มีกิเลสเห็นใหม่ มีกิเลสมันถึงมาเกิดเป็นมนุษย์ พอถึงมนุษย์ขึ้นมาเนี่ย เรามาตริกในธรรมเนี่ย ธรรมนี้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่สิ่งนี้มีค่า คุณิเราทำสินค้า เราปลูกพืชปลูกผัก เราจะไปขายตลาดนี้เขาชั่งน้ำหนักใหม่ เขาชั่งน้ำหนักว่าราคาน้ำหนักขนาดนี้ มีคุณค่าเท่านี้ ราคาเท่านี้ น้ำหนักอย่างนี้จะตกลงราคากันอย่างไร

ความคิดของเรา ความคิดมันมีอยู่กับเรา มันเป็นเหมือนกับผักหญ้าที่มันเกิดโดยธรรมชาติ แล้วเรามีสติตามความคิดนี้ไป เราจะชั่งน้ำหนักมัน ชั่งน้ำหนักว่าอันนี้คืออะไร ความคิดมันเป็นอะไร ความคิดมันเกิดมาจากไหน เกิดมาแล้วนี่อะไรมันเป็นเครื่องให้เกิดเห็นใหม่ เป็นสัญญาข้อมูลนี้ มันเริ่มต้นการเกิดจากจิตว่าเกิดมาอย่างไร ถ้าการเกิดกับจิตพอมันมีข้อมูลแล้วเนี่ย สังขารปรุงต่ออย่างไร พอสังขารปรุงแล้ว สิ่งที่เรารับรู้เวทนานี้มีคุณค่า มีความพอใจ ไม่พอใจ นี่วิญญูณรับรู้เห็นใหม่ มันมีเวทนานี้ให้รสชาติ วิญญูณนี้ตัวผสม ผสมให้อารมณ์นี้มันเดินไปได้ นี่ไง มันก็เหมือนที่เราจะทำสินค้า เราจะไปแลกเปลี่ยนกับเขา เราต้องชั่งน้ำหนักเห็นใหม่

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่มันมาตรฐาน สมมุติบัญญัติ เราใช้ปัญญากันนี้เป็นสมมุติ เป็นสิ่งที่เราคิดกันเองโดยธรรมชาติของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางธรรมวินัยไว้ ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ต่างๆ นี่เป็นบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราเอาธรรมอันนั้นมาตริกับความรู้สึกความอารมณ์ของเรา มันก็เหมือนกับเราชั่งน้ำหนัก ว่าของนั้นมีคุณค่ามากน้อยแค่ไหน ถ้าของนั้นมีคุณค่ามากน้อยแค่ไหน ตกลงราคากันได้ไหม ถ้าตกลงราคาได้มันก็มีการซื้อขาย

นี่เหมือนกัน ปัญญาอบรมสมาธิ มันใช้ปัญญาเข้าไปในความคิด หรือความรู้สึกของเรา มันเอาสิ่งนี้มาให้ค่า ถ้าสิ่งนี้ให้ค่านี้ ถ้าค่านั้นมันลงตัวเห็นใหม่ มันก็ตกลงแล้วก็แลกเปลี่ยน เห็นใหม่พอแลกเปลี่ยนขึ้นไป จิตนี้ไงมันก็หยุด มันก็จบ มันก็จบ จบแล้วเหลืออะไร แลกเปลี่ยนแล้วได้อะไรขึ้นมา ก็ได้เงินได้ทองได้สิ่งตอบสนองขึ้นมา ปัญญาที่มันอบรมสมาธิเข้าไป ปัญญาอบรมสมาธิเพราะอะไร เพราะความคิดเรามีทุกอย่างมันเห็นใหม่ ของมันมีอยู่แล้ว ของทุกอย่างมีอยู่แล้วแต่เพราะเราคิดกันเอง บุกากิเลสไป มันเกิดดับ คุณเฉยๆ มันก็เกิดแล้วมันก็ดับ แล้วก็ไม่มีตัวตน แล้วก็ไม่มีอะไรเลย ใจ บุกากิเลสหมดเลย

แต่เพราะเรามีสติสัมปชัญญะ ตามที่ครูบาอาจารย์เราสอน สมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิใช้ใหม่ เราก็ไล่เข้าไปๆ ให้คำวัดคำ สิ่งที่ทำให้คำวัดคำแล้ว ผลตอบสนองขึ้นมา มันอยู่ที่ไหน อยู่ที่ผลตอบสนองที่เราแลกเปลี่ยนกันมา แลกเปลี่ยนกันมาเห็นใหม่ กิเลสกับเรา กิเลสนี้กิเลสที่เกิดกับเรา นี่ไงเราเกิดมาโดยกิเลส กิเลสอยู่กับเราใช้ใหม่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นบัญญัติ เป็นมาตรฐาน เป็นมาตรวัด เป็นมาตรฐานที่ควบคุมต่างๆ เอาสิ่งนี้มาเทียบเคียงกัน พอเทียบเคียงกัน นี่ไง ปัญญาอบรมสมาธิ ผลของมัน มาตรฐาน มาตรวัด วัดแล้วคุณค่ากว้าง แคลบ น้ำหนักมากน้อยแค่ไหน ตกลงกันได้ก็จบ จบก็หยุด หยุดแล้วใครเป็นคนตอบสนอง นี่ไงมีสติตามเข้าไป นี่ไงมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ คำว่าศัพท์ปัญญาอบรมสมาธิมันใช้ได้กับครูบาอาจารย์ของเราที่ว่าสมาธิอบรมปัญญา กับปัญญาอบรมสมาธิ ไม่ใช่ว่าเป็นปัญญาฆ่ากิเลสที่เขาใช้ศัพท์กันไปว่า ตามกันไป คู่กันไป ครอบงำกันไป โรงน้ำแข็ง แล้วเดี๋ยวก็ละลาย มันเป็นไปได้!! เพราะการกระทำมันทำอย่างนี้ มีความรู้ความเข้าใจอย่างนี้ แล้วผลที่เขาคุยกัน ผลที่เขาตอบสนองมาก็คือว่า ไม่มีตัวตนไง ไม่มีสิ่งใด

แต่ของเรามีนะ หลวงตาท่านสั่งประจำ ต้องจริงจัง! ต้องมั่นคง! หลวงปู่มีนะ ตั้งสติให้ดี ทำให้ดี สิ่งต่างๆ นะ ต้นคดปลายตรงไม่มี ต้นต้องตรง สีล สมาธิ ปัญญา ต้องதாகถาง ต้องมีการกระทำ ต้องเก็บหอมรอมริบ แล้วพยายามทำของเราเข้ามา ชัยภูมิของการชำระกิเลส คือ หัวใจของสัตว์โลก ชัยภูมิที่จะต่อสู้กับกิเลสต้องหัวใจสัตว์โลก แต่เขาบอกไม่มี ตัวตนก็ไม่มี สิ่งใดก็ไม่มีเห็นใหม่ เพราะเขาปฏิเสธสมาธิ แต่เราไม่ได้ปฏิเสธสมาธิ แล้วเราต้องการสร้างสมาธิ เราต้องทำความสงบของใจ

ถ้าใจมันสงบเข้ามาเห็นใหม่ ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา ใครเป็นสมาธิ สมาธิคืออะไร นี่ไงที่ว่าสมาธิไม่มีตัวตน เราพูดบ่อยว่าสมาธิคือการฝังตัวตนไว้ ถ้ามันเป็นสมาธิแล้วใจเป็นกลาง ใจเป็น ใจเป็นกลางเห็นใหม่ ใจเป็นกลางแล้วใจออกรู้ กาย เวทนา จิต ธรรม โดยโลกุตตรธรรม โดยตัวตน โดยการกระทำ โดยชวานา ที่ลงไปไถนา หว่านข้าว ชักน้ำเข้านา รักษาต้นข้าว เก็บเกี่ยวแล้วเอาข้าวขึ้นเข้ายุ้งเข้าฉาง นี่ก็เหมือนกัน ในการกระทำ ในเมื่อพุทโธๆ จนจิตมันสงบ จิตมันออกอย่างไร จิต

ทุกข์ยากมาก เราเดือดร้อนกันทุกข์ยากมาก พอจิตมันสงบเข้ามาเนี่ยเรามีที่อยู่ทีกินที่อาศัย ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครทำสมาธิได้ คนนั้นมีบ้านเรือนมีที่พักอาศัย ขณะที่ทำสมาธิไม่ได้ เหมือนกับเราอยู่ที่โล่งที่แจ้ง เราจะตากแดดตากฝน เราจะทุกข์ทรมานมาก แต่ถ้าใครมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มีสมาธิเนี่ยเหมือนมีที่บ้านมีเรือนอาศัยได้นะ

คำว่าบ้านเรือนที่อาศัยนี้ จิตมันมีที่อยู่อาศัยของมัน มันจะมีความร่มเย็น นี่ใจเราทำความสงบของใจเข้ามาเพื่อมีที่พักที่อาศัย พอมีที่พักที่อาศัย ผู้ที่พักอาศัยนี้ต้องออกค้นคว้าออกมีการกระทำ ถ้าออกค้นคว้ามีการกระทำนะ จิตสงบแล้วออกไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันจะตื่นตื่นสั่นไหว ธรรมของหลวงตา ธรรมของครูบาอาจารย์ท่านจะบอกทุกเวลา การภาวนานี้ไม่ใช่มีการฆ่ากิเลสอย่างเดียว จะต้องขุดคุ้ยหากิเลสให้ได้ก่อน คนที่ขุดคุ้ยหากิเลสเจอแล้วมันจะฆ่ากิเลส คนที่เริ่มต้นก็ไม่มีตัวตน ไม่มีอะไรเลย ตัวเองมันก็ไม่มี แล้วมันจะไปหาใครได้อย่างไร ในสังคมาฯ หนึ่ง ไม่มีตำราจ ไม่มีกติกามี ไม่มีผู้ควบคุม แล้วสังคมนั้นจะอยู่กันได้อย่างไร

สังคมใดก็ได้แต่เขาต้องมีกฎหมาย มีผู้รักษากฎหมาย ใครทำผิดกฎหมาย ผู้รักษากฎหมายนั้นต้องจัดการ ต้องไปเอาผู้ที่ทำผิดกฎหมายนั้นมาลงโทษ ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าจิตมันสงบขึ้นมาแล้ว ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นธรรมวินัยนี้เป็นกฎตายตัว เป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม แต่การกระทำของผู้กระทำของจิตที่มันออกใช้กฎหมายนั้น ออกใช้ธรรมวินัยนั้น เพื่อเอามาชำระ เอามาไต่สวนกันเห็นใหม่ การประพฤติปฏิบัติต้องเห็นกิเลส ต้องรู้จักกิเลส แล้วพยายามทำลายกิเลส นี่ใครจะเห็นกิเลสล่ะ

ถ้าจิตมันสงบเข้ามามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมโดยสังขาร มันสะท้อนหัวใจมากๆ มันสะท้อนถึงกิเลส กิเลสในหัวใจนี้มันปกป้อง จิตได้สำนึกมันปิดบังไว้ มันไม่ให้เรารู้สิ่งใดๆ เลย แล้วมันบอกว่าเรารู้ธรรมะทั้งหมด ไปบูชากิเลสทั้งหมด กิเลสมันบังไว้อีกชั้นหนึ่ง มันบังข้อเท็จจริงเอาไว้ชั้นหนึ่ง ศึกษาธรรมมานี้มันบูชากันมาตลอด มันบูชามันเป็นโรงน้ำแข็ง มันสร้างภาพมาตลอด แต่พอจิตสงบแล้วจิตไปรู้ไปเห็นเข้า นี่ใจครูบาอาจารย์บอกการขุดคุ้ยหากิเลสนี้เป็นงานอันหนึ่ง

ในการประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ จะชอบพูดกันมาก พอจิตใสแล้วจะเห็นตัวปลา พอจิตมันใสแล้วเดี๋ยวปลา มันจะวิ่งมาชนเรา มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ นี่ไง เขาก็อ้างฤทธิชัยไพรเหมือนกัน ว่าถ้าไม่มีปัญญา นี้ฤทธิชัยไพร ก็เป็นพระอรหันต์ได้หมดแล้ว เพราะเขาทำสมาธิอยู่ นี่ก็เหมือนกันพอจิตสงบแล้วมันจะเห็นตัวปลาเอง มันเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าจะเห็นตัวปลาเห็นใหม่มันต้องขุดคุ้ย มันต้องพยายามหาปลาตัวนั้นให้เจอ แล้วปลาตัวนั้นมันอยู่ที่ไหน ปลาตัวนั้นมันซ่อนอยู่ตรงไหน

เพราะคำว่า ไม่มีตัวตน ใจ ปฏิบัติแล้วนี่ว่างหมดเลยนะ มีขณะจิตนะ กิเลสมันสร้างให้หมดเลย โรงน้ำแข็งมันสร้างภาพให้ เป็นความจริงเพราะคำพูดมันฟุ้ง เราบอกว่าผิดๆ มาตลอด ผิดๆ เพราะคำพูดมันผิดทุกคำ แต่ถ้าถูกนะคนพูดถูกเห็นใหม่ ครูบาอาจารย์บอกถ้ามันพูดถูก เนี่ยจิตสงบแล้ว เห็นจิตสงบแล้วออกรู้อย่างไร ออกรู้เนี่ยออกวิปัสสนา นี่บอกว่าสมณะนี่ไม่มีประโยชน์ คนเรานี้หลงไปสมณะ ทำสมาธิกันดึกดำน จะก้าวไปไม่ได้ แล้วเมื่อไหร่มันจะได้ประพฤติปฏิบัติ มันจะไม่เข้าถึง ก็เราไม่ต้องการโรงน้ำแข็งนะ

เราต้องการธรรมตามข้อเท็จจริง มันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของคน อำนาจวาสนาของคนนะแค่เราสนใจธรรมะ เราประพฤติปฏิบัติกันอยู่ที่นี่ มันทำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นที่ได้พบเห็น มันเป็นการฝึกนะ นี่เราทำหน้าที่การงานกันมาทุกคน เราบรรจุตำแหน่งใหม่ เราทำอะไรเป็นกัน เราก็เคอะๆ เงินๆ ทั้งนั้น แต่พอเราทำชำนาญแล้วทำไมเราทำได้หมดทุกอย่างล่ะ จิตมันไม่มีการกระทำของมัน มันศึกษามาขนาดไหนมันรู้มาขนาดไหน มันไม่มีการกระทำของมัน การกระทำอันนั้นออกมามันไม่เป็นความจริงหรือ พูดคำเดียวกัน พูดธรรมเดียวกัน คนรู้จริงพูดถูกหมด คนรู้ไม่จริงพูดผิดหมดเลย พูดคำเดียวกันนี่แหละ แต่ถ้าผู้รู้จริงพูดถูกหมด ผู้ไม่รู้จริงพูดผิดหมดเห็นใหม่

เนี่ยบอกว่ามันไม่มีตัวตน มันไม่รู้เรื่องสิ่งใดเลย เพราะมันไปบูชากิเลสนะ ธรรมชาติของเขาเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว แล้วเราไปอ้อมซอม เพราะวุฒิภาวะ เพราะใจอ่อนแอ แต่ถ้าใจเข้มแข็งขึ้นมา มันตรวจสอบนะ กาลามสูตรไม่ให้เชื่อสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น เชื่อความเป็นจริงของใจ ถ้ามันเป็นความจริงของใจ ถ้าจิตมันสงบนะ มันพิจารณา

ไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ จิตมันสงบแล้ว จิตมีหลักมีเกณฑ์แล้วนี้ ให้เห็นว่าจิตมันเสวยอารมณ์อย่างไร หลวงปู่คุณูปคุณ จิตเห็น จิต จิตเห็นจิตถึงเป็นมรรค จิตไม่เห็นจิตเป็นมรรคไม่ได้

แต่ความเห็นของเขานี้ ตัวจิตที่สงบเข้ามาก็ไม่มี แล้วจิตมันจะเอาอะไรไปเห็น ในเมื่อตัวมันไม่มี แล้วจะเอาจิตตัวไหนไปเห็นจิต มันไม่มีจิต แล้วมันก็ไม่เห็นจิต แล้วมันจะเป็นวิปัสสนาไปได้ยังไง เห็นใหม่จิตเห็นจิตนั่นถึงมีผลเป็นมรรค มรรคที่เกิดขึ้น เพราะจิตมันสงบเข้ามา พอจิตสงบเข้ามาจิตตัวจิตเห็นใหม่ ตัวจิตแล้วมันเห็นความเสวยอารมณ์ ตัวจิตเสวยอารมณ์ ปฏิสนธิจิต ชั้น ๕ ไม่ใช่จิต ชั้น ๕ เป็นชั้น ๕ จิตเป็นจิต แล้วพอจิตมันไม่สงบ จิตมันไม่มีหลักมีเกณฑ์ แล้วเห็นอะไรละ ก็โรงน้ำแข็งใจ ไม่มีตัวตน ไม่มีอะไรเลย

แต่ถ้าจิตเห็นจิตนะ เพราะตัวจิตมันเป็นตัวมัน เห็นอาการเห็นชั้น ๕ นั่นละ แล้วชั้น ๕ นั้นมันเสวยอย่างไร น้ำมันจะขุ่นนะมันมีน้ำแล้วก็มีตะกอน พอมันมีการขยับมันก็ขุ่นขึ้นมา จิตมันมีของมันอยู่ ชั้น ๕ มันมีของมันอยู่ ในเมื่อมันเสวยอารมณ์มันก็ขุ่นมัวขึ้นมา มันขุ่นมัวแล้วมันก็ออกไปรับรู้ธรรมชาติของพระพุทธเจ้า ธรรมชาติของพระพุทธเจ้านี้ว่างๆ ว่างๆ ขุ่นมัวอยู่ในใจแล้วเอาอะไรไปว่างละ เพราะมันไม่เห็นตัวมัน นี่ใจเขาถึงบอกว่ามันเกิดดับ มันไม่มีตัวตน ไม่มีอะไรเลย ธรรมะก็เป็นธรรมะใจ ธรรมะมันก็เป็นธรรมชาติใจ ธรรมชาติก็เหมือนฝนตกฟ้าร้องมันแล้วก็แล้วกันไปใจ มันไม่มีอะไรตกผลึกในหัวใจเลย

คำนี้มันฟังมาก มันฟังว่าจิตไม่สงบ พอจิตไม่สงบ จิตมันก็ไม่เห็นจิต จิตเห็นจิต จิตเห็นอาการของจิต โอ๊ย มันอีกเยอะเยอะ การกระทำนี้ถ้ามันเป็นความจริงมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าจิตมันสงบมันพุทโธๆ นี่เห็นใหม่ พอมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันสะท้อนถึงหัวใจเพราะปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ ปัญญาวิมุตติเห็นใหม่ มันใช้ปัญญานำ ปัญญานำขนาดไหนจิตต้องสงบ จิตสงบเพราะปัญญาอบรมสมาธิ พอเป็นสมาธิแล้วมันใช้ปัญญาไป พอใช้ปัญญาไป มันจะเป็นปัญญาวิมุตติ ปัญญาอบรมสมาธิอย่างหนึ่ง แล้วเวลาพอเกิดปัญญาขึ้นมาแล้วเป็นปัญญาวิมุตตินี้ ปัญญาวิมุตติเห็นใหม่

คูสิแหล่งน้ำนี้ แม่น้ำเจ้าพระยาดำน้ำมันอยู่ที่ไหน นี่เราอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา แล้วเราก็อ้วนขวยหาแม่น้ำเจ้าพระยาดำน้ำมันเกิดมาจากไหน นี่ไง เนี่ยปัญญา หมุนกันอยู่ที่แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำเจ้าพระยาดำน้ำมันมาจากปึง วัง ยม น่าน แล้วปึง วัง ยม น่านนะ ต้นน้ำมันอยู่ที่ไหน ต้นน้ำก็ลึตึจิตใจ ต้นน้ำคือความคิดใจ ต้นน้ำคือรูป เพราะมีรูปมันถึงมีนาม ถ้ามีรูป เพราะมีนามมีความคิด มันมีความว่างมันก็หมุนไป สิ่งที่มันหมุนไป อะไรมันหมุนไป แล้วมันหมุนอย่างไร แล้วใครเป็นคนหมุน หมุนแล้วมีผลอะไรกับจิต

ถ้ามันเป็นปัญญาวิมุตติเห็นใหม่ มันจะมีการกระทำของมัน มีการสืบสาวมีการต่อเนื่อง แต่การกระทำที่ว่าไม่มีการสืบสาว ไม่มีการต่อเนื่อง มันเป็นการบูชากิเลส มันเป็นความคิดในแม่น้ำเจ้าพระยาไง มันเป็นความคิดโดยสามัญสำนึกของมนุษย์ใจ นี่ปัญญาวิมุตติ แล้วมันจะมีโศคาบัน สกิทา อนาคา อรหันต์ แต่ละชั้นแต่ละชั้น ปัญญาวิมุตตินี้มันใช้ปัญญาโดยมรรค ปัญญาโดยจิต จิตเป็นสมาธิ ปัญญาวิมุตตินี้แหละต้องจิตเป็นสมาธิ เพราะปัญญาวิมุตตินี้มันเกิดจากปัญญาอบรมสมาธิก่อน ถ้าไม่มีปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาวิมุตติเกิดไม่ได้

เจโตวิมุตติ ถ้าจิตไม่สงบยิ่งเป็นไปไม่ได้ใหญ่เลย เพราะเจโตวิมุตติมันเป็นสมาธิอบรมปัญญา ถ้าสมาธิอบรมปัญญานะ ถ้ายังไม่สงบเข้ามาถึงตัวจิต มันจะเอาอะไรไปอบรม สมาธิอบรมปัญญานี้ไม่มีตัวตนไม่มีอะไรเลย เอ๊ย เกิดดับ ว่างๆ ไม่มีผู้กระทำ ไม่มีผู้กระทำ ไม่มีเจ้าของงาน ไม่มีผู้เริ่มต้น ไม่มีผู้ควบคุมนโยบาย แล้วมันทำไว้ที่ไหนกัน อะไรเป็นคนทำ แล้วใครเป็นคนทำ แล้วทำเพื่อใคร แล้วคนทำมันอยู่ที่ไหน นี่ไงไม่มีตัวตน ตัวตนไม่มี มันเป็นธรรมชาติ มันเป็นธรรมะ นี่ไงธรรมชาติของกิเลส กิเลสเป็นแบบนี้โดยธรรมชาตินะ ธรรมชาติของมันก็มี ธรรมชาติของกิเลสมันเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว แล้วมันมีอยู่ในจิตวิญญาณ จิตปฏิสันธิจิต มันเกิดมันตาย พอมันเกิดมันตายนี่เราเกิดโดยกิเลสมาทั้งนั้น

ธรรมชาติของกิเลสมันลึกซึ้ง ธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต โดยธรรมชาติมันเกิดโดยธรรมชาติ ชีวิตของเรานี้ก็เกิดโดยธรรมชาติ แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันสลัดทิ้งหมดนะ มันสลัดธรรมชาติไว้ตามความเป็นจริง แล้วจิตนี้มันหลุดพ้นออกไป ถ้าจิตหลุดพ้น จิตเป็นภพเห็นใหม่ จิตนี้มันทำลายตัวมันออกไป พอทำลายตัว

มันออกไปนี่มันเป็นนิพพาน ๑ ในธรรมชาติมันเป็นของคู่ มีรูป แล้วมันมีนาม พอมีนาม มีความว่าง มันก็หมุนไป ถ้ามีดีมีชั่ว มีมืดมีสว่าง มันจะหมุนของมันไป มีเกิด มีดับ มีว่าง มีไม่ว่าง มันจะหมุนของมันไป

แต่ถ้าเป็นนิพพานเป็นสังขาร เนี่ยมันเป็นหนึ่ง ธรรมเป็นหนึ่ง เอโกธัมโม ธรรมหนึ่งเดียว ความเป็นหนึ่งเดียวนี่มันไม่มีคู่ สิ่งที่ไม่มีคู่มันเป็นอย่างไรถึงไม่มีคู่ มันเหนือธรรมชาติไหม ธรรมชาติเป็นของคู่ ธรรมชาติมันเป็นการแปรปรวนแต่จิตที่พ้น ออกจากธรรมชาตินี้ มันพ้นอย่างไร ธรรมะเหนือธรรมชาติ มันรู้ตามข้อเท็จจริงของ ธรรมชาติทั้งหมด แล้วมันวางธรรมชาติไว้ตามความเป็นจริง แล้วมันพ้นออกไปจาก ธรรมชาติ มันไม่หมุนไปในวิภวัญชะ มันเป็นวิภวัญชะ มันพ้นออกไปจากสังขารความเป็นจริง มันพ้นออกไปเพราะมีการกระทำของมัน โดยตามข้อเท็จจริงของมัน

ถ้าข้อเท็จจริงของมันเห็นใหม่ นี่ไง เพราะเราฟังมาเยอะมาก โน่นก็ไม่มีตัวตน นู่นก็ไม่มี นู่นก็เป็นของสักแต่ว่า นู่นมันก็เป็นธรรมทั้งหมด ธรรมมันก็มีอยู่แล้ว เราทำตามความเป็นจริง ธรรมมันก็จะไหลออกมา คำพูดอย่างนี้ ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดในพระไตรปิฎกจริงไหม จริง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจะพูดกับพระอรหันต์ ถ้าเวลาพูดกับพระอรหันต์นะ ผู้รู้จริงเห็นจริง ทำตามความเป็นจริง พูดถูกหมดเลย ใจผู้ไม่รู้ไม่เห็นมันไม่เข้าใจสิ่งใดเลย มันไปเอาคำพูดเขามาพูด มันก็เป็นโรงน้ำแข็ง มันก็เลยเป็นธรรมะโรงน้ำแข็ง เอวัง